

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref
200600582

Vår ref
200600837 - 2
0012

Dato
03.03.06

Svar på spørsmål nr. 516 til skriftlig besvarelse fra representanten Petter Løvik om konkurransen mellom kjøttvareprodusentene

Jeg viser til spørsmål nr. 516 til skriftlig besvarelse oversendt fra Stortingets presidentskap. Spørsmålet er reist i brev av 24.02.06 fra Stortingsrepresentanten Petter Løvik.

Det vises i brevet til en rapport utarbeidet av ECON Analyse og at det i rapporten bl.a. er konkludert med at *"dagens markedsreguleringsordning for kjøtt åpner for konkurranse- vridning på flere måter mellom markedsregulator Gilde og frittstående aktører"*. Med grunnlag i rapporten stilles det spørsmål om hva statsråden vil gjøre for å få en mer rettferdig konkurranse mellom de ulike kjøttvareprodusentene.

Landbrukssamvirket er tillagt ansvar som markedsregulator. Dette innebærer for det første at samvirket er pålagt plikter i form av ansvar for å kjøpe landbruksråvarer fra primærprodusenter, både store og små og over hele landet (mottaksplikt) og ansvar for å selge over hele landet (forsyningsplikt). Med finansiering fra omsetningsavgift dekkes kostnadene knyttet til reguleringsaktiviteter for å håndtere temporære overskudd i markedet samt sørge for å utjevne regionale og sesongmessige svingninger i tilbud/etterspørsel. Landbrukssamvirket gjennomfører reguleringstiltak som hele bransjen nyter godt av. Jeg vil her understreke at landbrukssamvirket ikke mottar støtte til sin forretningsvirksomhet, men kun gis dekning for medgåtte kostnader til gjennomførte reguleringstiltak. Det er Omsetningsrådets ansvar å fastsette aktuelle satser og evaluere de ulike reguleringstiltakene, og herunder kun kompensere markedsregulatorene for tiltak som er gjennomført med grunnlag i deres reguleringsansvar.

Jeg vil framheve at det er en viktig oppgave å sørge for at markedsreguleringen har en konkurransenøytral effekt når en ser alle rettigheter og plikter under ett, og at det regulerte førstehåndsutbudet ikke må forhindre konkurranse videre i verdikjeden. Det må opprettholdes balanse i ansvars- og myndighetsforhold, samtidig som det vektlegges at systemet skal fungere konkurransenøytralt mellom samvirke og ikke samvirkebaserte markedsaktører. Det er av stor betydning at det finnes andre markedsaktører enn samvirket innen omsetning og foredling for å oppnå konkurranse og mulighet for korrektiv på dette leddet i varekjeden.

I rapporten fra ECON-Analyse om markedsreguleringen for kjøttsektoren foreligger det ikke noen påvisning av at markedsregulator, Gilde Norsk Kjøtt, faktisk har misbrukt reguleringssystemet for kjøtt. Når det gjelder hvilke aktiviteter markedsregulator skal få utbetalt kostnadskompensasjon for, vil jeg understreke at det innenfor rammer fastsatt av departementet, er Omsetningsrådets ansvar å evaluere de ulike reguleringstiltakene, og på dette grunnlag kun kompensere markedsregulator for tiltak som er gjennomført med grunnlag i reguleringsansvaret.

Jeg vil vise til at departementet 01.07.03 fastsatte en forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksvarer. I forskriften ble det fastsatt rammer for Omsetningsrådets vedtak om forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt. Med grunnlag i denne rammeforskriften er det fastsatt endringer i de forskrifter og retningslinjer som regulerer markedsreguleringen på sektorene fjørfe, kjøtt, melk og korn/oljefrø.

Etter forskriftens bestemmelser om markedsregulators *informasjonsplikt*, skal alle markedsaktører sikres lik tilgang på informasjon om aktiviteter som markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret, herunder produksjons- og forbruksprognoser, prisnoteringer og reguleringsaktiviteter. Informasjon skal gjøres tilgjengelig umiddelbart etter at vedtak om endring/tiltak er foretatt. Omsetningsrådets sekretariat har utarbeidet lister over hva slags informasjon dette gjelder, samt rutiner for avlevering av informasjonen (hyppighet, tidsfrister mm.). Samtidig vil jeg påpeke at for stor grad av informasjonsutveksling mellom markedsaktørene vil kunne gi redusert konkurranse. Konkurransetilsynet har eksempelvis i vedtak av 24.07.02 avgrenset den tilgang ikke-samvirke markedsaktørene skal ha fra Gilde Norsk Kjøtt på prisinformasjon vedrørende skåret kjøtt, når dette ikke er reguleringsvare.

Bestemmelsene i overnevnte forskrift om markedsregulators forsyningsplikt skal sikre forsyninger til alle forbruksområder til noenlunde ens priser, og gi uavhengige aktører tilgang til råvarer til likeverdige vilkår. Med grunnlag i denne rammeforskriften har Omsetningsrådet fastsatt mer detaljert regelverk på dette området.

I ECON-rapporten pekes det på at markedsregulator kan utnytte *avsetningskanaler* som andre aktører ikke har. Reguleringseksport er eksempel på dette. Jeg vil her igjen understreke at landbrukssamvirket har myndighet til å iverksette reguleringstiltak på

Jeg vil også understreke at markedsreguleringen gir fordeler for alle primærprodusenter og markedsaktører, både landbrukssamvirket og andre markedsaktører. Dette gjennom større grad av stabilitet og forutsigbarhet i markedet, som gjør det mulig å drive planmessig omsetning av varer, med minst mulig ekstrakostnader. Omsetningsavgiften brukes også til å finansiere felles bransjevise tiltak som bidrar til heving av kompetanse og kvalitet.

Jeg vil framheve at det viktigste tiltaket som markedsregulator gjennomfører, ikke er reguleringstiltakene isolert sett, men den løpende prisfastsettingen, som er hovedvirkemiddelet for å unngå permanente overskuddsproblemer. For at prisfastsettingen skal kunne være et effektivt instrument for tilpasning av tilbud og etterspørsel, er det viktig at markedsregulator er en operativ aktør i den løpende varestrømmen i verdikjeden for landbruksvarer. Videre må markedsregulator ha en relativt stor andel av førstehåndsomsetningen for at prissignalene skal kunne ha den nødvendige effekt på samlet tilbud og etterspørsel.

Etter bestemmelsene i Jordbruksavtalen har jordbruket selv det økonomiske ansvaret knyttet til overproduksjon av jordbruksvarer. Omsetningsloven hjemler innkreving av omsetningsavgiften. Tilbudsoverskudd vil presse markedet og gi lavere priser, og det kan da kreves inn omsetningsavgift fra produsentene til reguleringstiltak. Tilbudsoverskudd vil derfor kunne gi store inntektstap. For jordbruket er det derfor avgjørende å ha et marked i balanse og en effektiv varestrøm dersom bøndene skal evne å oppnå en inntektsutvikling som forutsatt i jordbruksoppgjørene.

Balansering av matvaremarkedene er en hovedutfordring i landbrukspolitikken, og overproduksjon har ofte vært et problem i mange land. I Norge har som nevnt jordbruket økonomisk ansvar for overproduksjon. Dette systemet skiller seg fra de fleste andre land, bl.a. EU, hvor offentlige myndigheter ofte garanterer en minstepris (intervensjonspris) og selv har det økonomiske ansvar for reguleringstiltakene. Siden samvirkeorganisasjonene er produsenteid, ligger det sterk stimulans i systemet til å hindre at tilbudsoverskudd oppstår. Sammenliknet med offentlig intervensjon har regulering i regi av aktørene vist seg å være et konkurransedyktig system.

Landbrukssamvirket iverksetter reguleringstiltak på vegne av totalmarkedet for å sikre et prisnivå i samsvar med jordbruksavtalens målpriser. Denne rollen følges av forpliktelser i forhold til både produsenter og forbrukere, herunder som nevnt mottakplikt og forsyningsplikt. I forhold til rapporten fra ECON-Analyse vil jeg understreke at for markedsregulator er dette rettigheter og plikter som utgjør en helhet. Ved en evaluering av markedsreguleringssystemet for jordbruket er det derfor viktig å se på hele systemet samlet, og ikke vurdere enkeltelementer i markedsreguleringen isolert.

vegne av totalmarkedet for å sikre et prisnivå i samsvar med jordbruksavtalens målpriser. Videre at markedsreguleringen gir fordeler for alle primærprodusenter og markedsaktører, både landbrukssamvirket og andre markedsaktører. I denne sammenheng vil jeg markere at man ikke kan analysere enkeltelementer innen markedsreguleringen, men man må se på hele systemet samlet, inklusive de plikter som markedsregulator er pålagt.

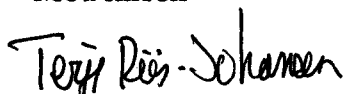
Jeg vil vise til at Gilde Norsk Kjøtt i 2005 selv tok initiativet til å forbedre sin egen håndtering av markedsreguleringen for kjøtt. Veritas utførte en gjennomgang av Gilde Norsk Kjøtt sin reguleringsfunksjon. Etter dette har konsernet som markedsregulator iverksatt tiltak for å fjerne effekter som isolert sett ble vurdert som konkurransevidende.

Jeg vil i denne sammenheng også påpeke at Veritas fant at Gilde Norsk Kjøtt som utøvende ansvarlig for markedsreguleringen av kjøtt, har en betydelig forretningsmessig ulempe. Konsernet følger opp forretningsmessig forebyggende reguleringstiltak der uavhengige aktører kan opptre utelukkende fra et lønnsomhetsperspektiv. Veritas pekte også på at Gilde Norsk Kjøtt som markedsregulator bærer en betydelig omdømmemessig risiko med forretningsmessige konsekvenser som uavhengige aktører ikke har. Dette viser at vi som nevnt ikke kan vurdere de ulike delene av markedsreguleringen separat, men at vi må se på helheten i reguleringssystemet.

Ut fra den vurdering jeg her har gitt vedrørende markedsreguleringen for kjøtt, finner jeg ikke at det foreligger konkurransevidningsproblemer som gir grunnlag for større endringer i markedsreguleringssystemet for kjøtt.

På det grunnlag jeg har nevnt over, ønsker jeg at samvirket fortsatt skal ha en viktig rolle innenfor norsk landbruk, og mener det ikke er aktuelt å opprette eksempelvis nye statlige markedsreguleringsapparater.

Med hilsen

Terje Riis-Johansen